

چهره ای از نور

۱۱۰ حدیث نورانی از دریای معارف حضرات معصومین علیهم السلام

فرهاد فتحی

انتشارات تولی قم

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: فتحی، فرهاد، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: جرعه‌ای از نور: ۱۱۰ حدیث نورانی از دریای معارف... / فرهاد فتحی.
مشخصات نشر	: قم: تولی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۰ ص.
شابک	: ۶۰۰۰ ریال 978-600-7882-88-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیها
موضوع	: احادیث شیعه - قرن ۱۳
موضوع	: Hadith (Shiites) – Texts – 20th century
موضوع	: چهارده معصوم - احادیث
موضوع	: Fourteen Innocents of Shiite – Hadiths*
موضوع	: چهارده معصوم - داستان
موضوع	: Fourteen Innocents of Shiite – Fiction*
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ج ۲ ف/۹/۶/۲۶ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۲۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۳۵۹۰۳

عنوان کتاب: جرعه ای از نور

مولف: فرهاد فتحی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

تعداد: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۸۷-۶۰۰-۷۸۸۲-۸۸-۷

فهرست مطالب..... ۳

فهرست مطالب

- مقدمه..... ۱۲
- چه اندکند روزه‌داران حقیقی!!..... ۱۳
- مصارف بیت المال..... ۱۴
- چرا معجزه‌ی پیامبران با هم فرق داشت!!؟..... ۱۴
- اجر پرستار در اسلام..... ۱۶
- سانسور کردن یا آگاه کردن..... ۱۶
- دنبال بهانه‌ای برای آشتی کردن باشیم نه قهر کردن..... ۱۷
- قهر کردن..... ۱۸
- حدیث اول..... ۱۸
- حدیث دوم..... ۱۹
- خوشحالی و ناراحتی اهل بیت(ع)..... ۲۰
- چرا دعایم را اجابت نمی‌کنی!!؟..... ۲۱
- کشاورزی شغل اهل بیت است..... ۲۱

- فهرست مطالب..... ۴
- خانه های خالی..... ۲۲
- نتیجه روایت کردن ، بدون رعایت کردن!!..... ۲۳
- سرزنش مومن..... ۲۴
- سه سوال مهم انسان..... ۲۴
- فحاشی به برده ی کافر..... ۲۴
- بادیگارد امام علی!!..... ۲۵
- دعاهایی که مستجاب نمی شوند..... ۲۶
- رفتار اهل بیت با زبردستان..... ۲۷
- مطبوع و خوش بو باشیم..... ۲۸
- زمان شناس باشیم..... ۲۸
- حق همسفر..... ۲۹
- توضیح امام باقر علیه السلام در مورد رفتار با غیر شیعیان..... ۳۱
- توهم تجویز گناه برای شیعیان؟!..... ۳۳
- برای شکر کدام نعمت آمده ای!!..... ۳۴

۵	فهرست مطالب
۳۵	رفتار کودکان با کودکان
۳۵	چرا دست هایمان را بعد از دعا به صورت می کشیم؟؟
۳۶	گدایی در عرفه
۳۶	خدمت به خلق خدا بالاتر از اعتکاف
۳۷	حج نامقبول
۳۸	جنس فروخته شده پس گرفته می شود!
۳۸	بنده شاکر
۳۹	حقوق حیوانات خانگی
۴۰	دعای ایمنی از زلزله
۴۱	مجازات شدن دیگران، تماشا ندارد
۴۲	دین ملایم
۴۲	حکمت تاکید به عزاداری و گریه برای امام حسین(ع)
۴۳	حاکم اسلام و شکم های گرسنه
۴۴	برسد به دست پیمان شکنان

فهرست مطالب.....۶

متکبرها به بهشت نمی روند!!.....۴۵

آخرین گفتگو حضرت زهرا(س).....۴۶

یک حدیث و یک گزارش خبری از نوع فلسفه تاریخ.....۴۸

ظرف واژگون.....۴۸

در برابر انتقاد، علوی هستیم یا اموی؟.....۴۹

وحدت مسلمین.....۴۹

کوتاه کردن زبان چاپلوسان.....۵۰

اهلیت با دشمنشان اینگونه اند، با دوستشان چگونه اند؟.....۵۱

با گناهکاران مهربان باشید!!.....۵۲

ریشه کن کردن بدی ها.....۵۳

درمان ترس.....۵۳

بی ارزشی حکومت دنیا.....۵۳

دنیا و آخرت.....۵۴

۷	فهرست مطالب
۵۴	سفارش های جنگی در تاریخ اسلام و شناخت سیره اصیل
۵۴	گزارش اول
۵۵	گزارش دوم
۵۶	اختلاس در حکومت علوی
۵۷	ثروتمند و فقیر
۵۸	امر به معروف و نهی از منکر
۵۸	دنیاهگریزی
۵۹	شیوه برخورد امیرالمومنین با فرمانداران حکومت علوی
۵۹	نامه اول
۶۰	نامه دوم
۶۲	فقه پویا
۶۲	علم بهتر است یا ثروت
۶۳	ترور کردن
۶۴	مشکل گشا باشیم

- ۸..... فهرست مطالب
- ۶۴..... تفاوت وصیت امیرالمومنین با منصور دوانیقی
- ۶۶..... حقوق حیوانات
- ۶۷..... در وضو چه اسراری نهفته است؟
- ۶۸..... چرا از مرگ می ترسیم؟
- ۶۸..... حدیث اول
- ۶۹..... حدیث دوم
- ۷۰..... حدیث سوم
- ۷۱..... منفورترین مردم
- ۷۱..... رضایت به زندگی ساده
- ۷۱..... سه دسته که بهشتی هستند
- ۷۲..... دانش و تلاوت و عبادت بدون سود
- ۷۳..... فرار از ازدواج به علت فقر
- ۷۳..... سخن چینی ممنوع
- ۷۴..... دانش سودمند و اصیل

- ۹..... فهرست مطالب
- ۷۵..... شیعیان شناسنامه ای/شیعیان حقیقی!!
- ۷۵..... زیباست ، ولی سخت است!!
- ۷۶..... اثر پروانه ای
- ۷۷..... آیا ما از گناهکاران برتریم
- ۷۷..... عبادت بدون عقل
- ۷۸..... شوخی کردن در جمع
- ۷۸..... عذرخواهی خداوند از مخلوق
- ۷۹..... خداشناسی
- ۸۰..... دینداری بی هزینه
- ۸۰..... منزلت امیرالمومنین علی علیه السلام
- ۸۱..... سفارش حضرت محمد (ص) به سپاهیان اسلام:
- ۸۱..... ای قوم به حج رفته کجایید کجایید
- ۸۱..... عبادت تحمیلی
- ۸۲..... کار کردن مردان

- فهرست مطالب..... ۱۰
- فقر و کفر..... ۸۲
- از حرف تا عمل..... ۸۳
- امر به معروف و نهی از منکر سلیقه ای..... ۸۳
- آبروریزی ممنوع ، حتی برای چند لحظه..... ۸۴
- شور یا شعور؟..... ۸۴
- قرض نیست، حق توست..... ۸۵
- ریشه مشکلات مردم!!..... ۸۶
- یک حدیث و یک خیر..... ۸۶
- ناامیدی ممنوع..... ۸۷
- حقیقت نیکوکاری..... ۸۸
- گاهی نان به نرخ روز خوردن ، خوب است!!..... ۸۸
- شرمندگی آدم ها ، دیدن ندارد..... ۸۹
- محبوب ترین ها ، نزد خداوند..... ۹۱
- تلافی کردن ممنوع..... ۹۱

۱۱	.....	فهرست مطالب
۹۲	.....	گرسنه های آبادی
۹۲	.....	عُجب و خود پسندی
۹۳	.....	کسب روزی حلال
۹۳	.....	کمک به کودک
۹۴	.....	انواع شیعیان
۹۵	.....	کتابنامه

مقدمه

امام علی علیه السلام در حکمت ۷۷ نهج البلاغه می فرماید:

آه از توشه اندک، راه دراز، دوری سفر و عظمت آن جایی که وارد می شویم.

وقتی مولای عالمین امیرالمومنین (ع) چنین در مقابل ذات احدیت سخن می گویند، ما چه گوئیم که توشه ای جز شرمندگی و گناه نداریم.

در شب های قدر تصمیم گرفتیم جرعه ای از دریای معارف و سخنان گوهر بار حضرات معصومین علیهم السلام را از کتب مشهور و معتبر، محضر آقا بقیه الله الاعظم (عج) تقدیم نماییم؛ امید است با مطالعه و عمل کردن به نسخه های تربیتی آن بزرگواران، از ضلالت و گمراهی و تاریکی به هدایت و رستگاری و نور رهنمون گردیم.

باشد که این تحفه ی ناچیز مورد قبول خداوند منان واقع گردد.

چه اندکند روزه داران حقیقی!!

حضرت محمد صلی الله علیه و آله، زنی را مشاهده کردند که در حالی که روزه بود، به کنیز خود دشنام می داد.

رسول الله، غذایی طلبیدند و به آن زن فرمودند: «از این غذا بخور!»

زنی که فحاشی کرده بود عرض کرد: «من روزه هستم!»

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمودند: «چگونه روزه هستی در حالی که به کنیزت دشنام داده‌ای؟! چه اندک هستند روزه داران حقیقی و چه بسیارند گرسنگی کشندگان! روزه داری فقط خودداری از خوردن و نوشیدن نیست!»^۱

---

۱. اصول کافی، ج ۴، ص ۸۸ - تهذیب الاحکام ۴، ص ۱۹۴.

مصارف بیت المال

مردی را که خودارضایی کرده بود، نزد امام علی علیه السلام آوردند.

حضرت بر دست آن مرد ضربه ای زدند آنگاه با بودجه بیت المال، او را داماد کردند.^۱

چرا معجزه ی پیامبران با هم فرق داشت!!؟

«ابن سکیت» از امام هادی علیه السلام پرسید: «چرا خداوند، حضرت موسی علیه السلام را با معجزه سحر و جادو و حضرت عیسی مسیح علیه السلام را با معجزه شفای مریضان، و حضرت محمد صلی الله علیه و آله را به همراه فصاحت و بلاغت مبعوث نمود؟»

امام هادی علیه السلام فرمودند: «زمانی که حضرت موسی علیه السلام مبعوث گردید، بیشتر افراد آن زمان، اهل سحر و جادو

---

۱. اصول کافی، ج ، ص ۲۶۵.

بودند و حضرت موسی به مقتضای همان زمان آمد و جادوی تمام ساحران را باطل نمود و حجت خدا را بر مردم ثابت کرد.

و در زمان حضرت عیسی علیه السلام بیشتر مردم مبتلا به امراض و ناراحتی‌های جسمی شده بودند که از درمان آنها ناتوان بودند، بنابراین حضرت عیسی، امراض صعب‌العلاجی را که از درمان آن‌ها عاجز بودند شفا داد.

و زمانی که حضرت محمد صلی الله علیه و آله مبعوث شدند، بیشتر مردم خطیب و شاعر بودند که با فصاحت و بلاغت سخن می‌گفتند، بنابراین رسول الله با کلامی بلیغ و فصیح، از طرف خداوند آمدند که سخنش سرآمد تمام سخن‌ها بود و حجت الهی را بر تمامی آن افراد تمام نمود.»

ابن سکیت گفت: «امروز حجت خداوند بر مردم چگونه است؟»

امام هادی علیه السلام فرمودند: «امروز حجت خداوند، عقل سالمی است که به وسیله آن بتوان صداقت و یا دروغ‌گوئی و نفاق

افراد را شناخت و در نتیجه از هر شخصی و هر سخنی تبعیت نکرد.^۱

اجر پرستار در اسلام

«مرازم بن حکیم» با «محمد بن مصادف» همسفر شدند تا به مدینه بیایند. وقتی به مدینه رسیدند، «حکیم» بیمار شد. «مصادف» در این مدت به مسجدالنبی می رفت و «حکیم» را تنها می گذاشت.

وقتی امام صادق علیه السلام از این جریان آگاه شدند به «مصادف» فرمودند: «پرستاری تو از بیمار، از نماز خواندنت در مسجد بهتر است».^۲

سانسور کردن یا آگاه کردن

یکی از نقدهای مهم امام صادق علیه السلام به حکومت امویان این بود که حضرت می فرمودند: بنی امیه ، تعلیم ایمان را برای مردم

---

۱. همان، ج ۱، ص ۲۴.

۲. همان، ج ۴، ص ۵۲.

آزاد گذاشتند، اما برای آشنایی با شرک، آزادی ندادند تا مردم شرک را نشناسند و هر وقت شرک را بر آنان تحمیل نمودند، ندانسته و نا آگاهانه آن را بپذیرند.^۱

توضیح: اسلام اصیل ، دارای اصولی محکم است ، و به همین دلیل نه تنها خواستار سانسور و حذف مخالفین نیست ، بلکه معتقد به لزوم آگاهی مردم ، حتی نسبت به شرک می باشد، همچنان که شیوه بزرگان ما نیز اینگونه بوده است.

دنبال بهانه ای برای آستی کردن باشیم نه قهر کردن

امام علی علیه السلام در جمعی فرمودند: ((اعوذ بالله من الذنوب التي تعجل الفنا))؛ پناه می برم به خداوند، از گناهایی که موجب زود رسیدن هلاکت خواهند شد.

"عبدالله بن کواء" پرسید: آیا گناهایی که موجب زود رسیدن هلاکت می شود، وجود دارد؟

امام علی پاسخ دادند: آری، و آن گناه "قطع رحم" و قهر کردن افراد خانواده ها است که موجب هلاکت زودرس می شود.

چه بسا خانواده ای هستند، که با اینکه از حق دورند، ولی بر اثر همکاری و خدمت به همدیگر، دور هم جمع می شوند، و همین کار موجب می شود که خداوند به آنها روزی می رساند؛

و چه بسا افراد پرهیزکاری که تفرقه و درگیری در میان خانواده آنها، موجب می شود که خداوند آنها را از رزق و روزی و رحمتش، محروم سازد.^۱

قهر کردن

حدیث اول

حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم : هر دو مسلمانی که با همدیگر قهر کنند و سه روز بر آن حال بمانند و با هم آشتی نکنند ، هر دو از اسلام بیرون روند. و هر یک از آن ها که زودتر سخن

---

۱. همان، ج ۲، ص ۳۴۷.

از آشتی به میان آرد ، در روز قیامت زودتر از دیگری به بهشت خواهد رفت.^۱

حدیث دوم

امام صادق علیه السلام نیز در این باره فرمودند: «وقتی دو نفر با هم قهر می کنند، هر دو سزاوار بیزاری و لعنت خداوند می شوند.»

"مُعْتَب" پرسید: «آنکه ظلم کرده ، این سزای اوست ولی مظلوم چه جرمی دارد که سزاوار بیزاری خداوند می شود؟»

امام صادق علیه السلام فرمودند: «برای آنکه دوست خود را به آشتی دعوت نمی کند و از گفتار برادرش چشم پوشی نمی کند.

هرگاه دو تن با هم نزاع می کنند باید آن مظلوم نزد رفیق ظالم خود برود و به او بگوید: ای برادر! من ستمکارم! تا اینگونه جدایی

میان او و رفیقش از بین برود. خداوند تبارک و تعالی حکیم و عادل است و حق مظلوم را می ستاند.^۱

خوشحالی و ناراحتی اهلیت(ع)

امام صادق علیه السلام خطاب به اصحاب خود فرمودند: هر گاه یکی از شما راستگو، امانت دار و خوش اخلاق باشید و در وصفتان بگویند: "این شخص، شیعه است"؛ من خوشحال می شوم. زیرا خواهند گفت که: "این نمونه ای از آداب شیعیان است"

اما اگر اخلاق شما به غیر از این باشد، پیش از همه، ننگ و ناراحتی به من می رسد زیرا دیگران با مشاهده شما خواهند گفت: "این نتیجه تربیت امام شیعیان است".^۲

---

۱. همان، ج ۴، باب الهجرة، ص ۴۳.

۲. همان، ج ۲، ص ۶۳۶.

چرا دعایم را اجابت نمی کنی!!؟

امام صادق علیه السلام نقل می نمایند: عابدی از بنی اسرائیل، سه سال-پیوسته- دعا می کرد ولی به حاجت خود نمی رسید.

روزی به ستوه آمد و عرض کرد: خدایا! چرا دعایم را اجابت نمی کنی؟!؟

در جواب به او گفتند: سه سال است که خداوند را با زبانی که آلوده به فحش و ناسزاست می خوانی. اگر می خواهی که دعایت مستجاب شود، فحاشی را رها کن، قلبت را از آلودگی پاک و نیت خود را نیکو کن. او چنان کرد و دعایش مستجاب شد.^۱

کشاورزی شغل اهل بیت است

حسن بن ابی حمزه مشاهده کرد که امام کاظم علیه السلام در مزرعه اش در هوایی گرم به سختی مشغول زراعت است.

---

۱. همان، ج ۲، ص ۳۲۵.

گفت: کارگران و خدمتگزاران شما کجا هستند که شما خودتان این چنین مشغول کار شده اید؟

امام کاظم علیه السلام فرمودند: بزرگوارتر از من ، پدرانم بودند که با دست خودشان زراعت و تلاش می کردند و کار خود را به دیگران واگذار نمی کردند .

حسن پرسید: منظورتان از پدرانتان چه کسانی هستند؟

امام موسی بن جعفر علیه السلام پاسخ دادند: جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین و حسین بن علی و فرزندانش، همگی خودشان به امور کشاورزی و زراعت مباشرت داشتند و در مزرعه کار میکردند و کارشان را به دیگران نمی سپردند.^۱

خانه های خالی

امام صادق علیه السلام : هر کس که خانه ای اضافه بر نیاز خود دارد، ولی آن را از مؤمنی که محتاج ساکن شدن در آن است دریغ کند، خداوند در عرش خود فرماید: «ای فرشتگان من! آیا بنده ی

من برای خانه ای از خانه های دنیا بخل می ورزد؟ سوگند به عزت و جلالم که هرگز در بهشت من سکونت نخواهد کرد!^۱

آمار رسمی: دو و نیم میلیون خانه خالی در کشور وجود دارد.

نتیجه روایت کردن ، بدون رعایت کردن !!

امام باقر علیه السلام فرمودند: خداوند از هر اُمّتی ، علم کتاب آسمانی را وقتی سلب نمود، که خود آنها کتاب آسمانی را رها کردند. رها کردن کتاب آسمانی اینگونه بود که «حروف و الفاظ» آن را حفظ و نگهداری کردند، اما «حدود و مقررات» آن را تحریف کردند. آنان احکام کتاب خدا را «روایت» می کردند اما «رعایت» نمی کردند.^۲

---

۱. همان ، ج ۲ ، ص ۳۶۷.

۲. همان، ج ۲ ، ص ۴۱۵.

سرزنش مومن

امام صادق علیه السلام: هر کسی که مومنی را به خاطر ارتکاب گناهی سرزنش کند، نمیرد تا خودش هم آن گناه را مرتکب شود.^۱

سه سوال مهم انسان

امیرالمومنین امام علی علیه السلام: رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً عَلِمَ مِنْ أَيْنَ وَفَى أَيْنَ وَ إِلَى أَيْنَ؛ خدا رحمت کند کسی را که بداند از کجا آمده، در کجا قرار گرفته و به کجا می رود.^۲

فحاشی به برده ی کافر

امام صادق علیه السلام، رفیقی داشتند که همیشه با هم بودند. یک روز که امام به محلی به نام "حذائین" می رفتند، دوست ایشان و غلامش نیز دنبال حضرت می آمدند.

---

۱. همان، ج ۴، ص ۵۵.

۲. شرح اصول کافی (صدرالمآلهین) - ج ۱ - ص ۵۷۱، اسفار (ملاصدرا) - ج ۸ - ص ۳۵۵.

آن شخص در راه متوجه شد که غلامش نیست. سه بار غلام را صدا زد ولی او را نیافت. وقتی غلام با تاخیر حاضر شد، با عصبانیت گفت: «ای پسر زن بدکاره کجا بودی؟»

امام علیه السلام با شنیدن این جمله، دست خود را بر پیشانی اش زد و فرمود: «سبحان الله! به مادرش نسبت بدکاره بودن می دهی؟! گمان می کردم انسان با تقوایی هستی.»

آن شخص گفت: «فدایت شوم! مادر این غلام، کافر است و نسبت زناکار دادن به مشرکین مانعی ندارد!» امام صادق فرمود: «آیا نمی دانی که هر امتی را نکاحی مخصوص به خودشان هست و حتی اگر مشرک هم باشند نمی شود به آنها دشنام داد؟!»^۱

بادیگارد امام علی!!

"قنبر"، امام علی علیه السلام را بسیار دوست داشت، و سعی می کرد مواظب امیرالمومنین باشد.

---

۱. اصول کافی، ج ۴، ص ۱۶.

یک شب امام علی (علیه السلام) بیرون رفت، قنبر نیز پشت سر امیرالمومنین حرکت می کرد.

وقتی امام علی قنبر را دید پرسید: «چه شده که در این وقت شب به دنبال من می آیی؟» قنبر پاسخ داد: «آمده ام تا مواظبتان باشم!»

امام علی (علیه السلام) فرمود: «مرا از اهل آسمان حفظ می کنی یا از اهل زمین؟» قنبر عرض کرد: «از اهل زمین تو را حفظ می کنم»

امام علی (علیه السلام) فرمود: «اهل زمین جز به اذن خدا نمی توانند به من آسیبی برسانند؛ برگرد!» قنبر به دستور امیرالمومنین بازگشت.^۱

دعاهایی که مستجاب نمی شوند

امام صادق علیه السلام: گاهی مؤمن دعا می کند و از درگاه خداوند حاجت می خواهد ولی خداوند خطاب به فرشتگان می فرماید: اجابت دعای او را به تأخیر اندازید زیرا من صدا و دعای

بنده ام را دوست دارم. و وقتی روز قیامت می شود خداوند به بنده اش می فرماید: بنده من ! تو مرا خواندی و من اجابت تو را به تأخیر انداختم. حال ثواب تو به خاطر دعاهای مستجاب نشده ی تو، این است و این.

سپس انسان مؤمن وقتی زیبایی پاداش دعاهای مستجاب نشده را می بیند ؛ می گوید: کاش هیچ دعایی از من در دنیا اجابت نشده بود.^۱

رفتار اهلیت با زیردستان

امام صادق علیه السلام غلامش را دنبال کاری فرستاد ولی چون غلام دیر کرد امام علیه السلام خودشان به دنبال آن کار رفتند . در وسط راه دیدند غلام ، خفته است و به خاطر گرمای هوا صورتش غرق عرق شده است! حضرت نشستند و شروع کردند به باد زدن او . وقتی غلام از خواب بیدار شد و امام صادق را بالای سر خود

---

۱. همان، ج ۴، ص ۲۴۵.

در حال باد زدن دید شرمسار شد. امام صادق با ملاطفت به او فرمودند: "خوب است شبها بخوابی و روزها کارکنی"^۱

مطبوع و خوش بو باشیم

از امام صادق علیه السلام پرسیدند: "چرا حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم که سفارش به خوردن سیر و پیاز می کردند، خودشان سیر و پیاز تناول نمی کردند؟"

حضرت فرمودند: "زیرا رسول الله همیشه با مردم در ارتباط بودند. شما نیز هرگاه سیر و پیاز خوردید به مسجد نروید تا دیگران از بوی نامطبوع آن آزار نبینند."^۲

زمان شناس باشیم

امام صادق علیه السلام، هماهنگ با شرایط زمان، لباس های مرتب و نو می پوشیدند. شخصی به ایشان انتقاد کرد: مگر شما نفرمودید

---

۱. اصول کافی ترجمه کمره ای، ج ۴، ص ۳۴۱ / ترجمه مصطفوی، ج ۳، ص ۱۷۳.

۲. اصول کافی، تهران، ج ۶، ص ۳۷۵.

که علی بن ابیطالب علیه السلام لباس های زبر و خشن و پیراهن ارزان می پوشید، ولی در تن شما لباس نو می بینم؟

امام صادق علیه السلام پاسخ دادند : امام علی علیه السلام آن لباسها را در زمانی می پوشید که با وجود فقرای بسیار در جامعه، آن لباس ها بدنما نبود، ولی اگر همان لباس ها را در این زمان می پوشید، به بدی، انگشت نما می شد. بنابراین بهترین لباس هر زمان، لباس نوع مردم آن زمان است.^۱

حق همسفر

امام علی علیه السلام در یکی از سفرها، به طرف کوفه می آمد. یکی از یهودیان نیز در همان راه حرکت میکرد و قصد داشت به اطراف کوفه برود. آن یهودی امام علی را نمی شناخت و چون تا کوفه ، هم مسیر بودند ، با هم به سفر خود ادامه دادند . تا اینکه به یک دو راهی رسیدند که یکی راه کوفه بود و دیگری راه اطراف کوفه. یهودی دید که علی علیه السلام به راه کوفه نرفت، بلکه در

---

۱. همان، ج ۱، باب سیره الامام فی نفسه، ص ۴۱۱.

همان راه که خودش حرکت می کرد آمد. یهودی پرسید: مگر نگفتی که عازم کوفه هستم؟ امام پاسخ دادند: آری گفتم.

یهودی پرسید: پس چرا به راه کوفه نرفتی و در این راه با من می آئی؟ امام علی علیه السلام فرمودند: پیامبر ما این گونه به ما دستور داده است. هر مسلمان باید رفیق راهش را، هنگام جدائی، تا چند قدم، بدرقه کند. یهودی: براستی پیامبر شما این گونه دستور داده است؟ پس مسلما هر کس از پیامبر شما پیروی کرده، به خاطر این کارهای بزرگوارانه و این خصلت نیکو بوده که از او دیده است. من تو را گواه می گیرم که بر دین تو هستم و دین تو را پذیرفتم. آن یهودی همراه امام علی علیه السلام به سوی کوفه آمد، و تازه در کوفه متوجه شد که آن حضرت حاکم مسلمانان است.

سوال: تا به حال چند نفر را با اعمال و رفتار خودمان به اسلام دعوت کرده ایم؟^۱

---

۱. همان، ج ۲، باب حسن الصحابه و حق الصحاب فی السفر، ص ۶۷۰.

توضیح امام باقر علیه السلام در مورد رفتار با غیر شیعیان

زراره یکی از شاگردان امام باقر و امام صادق علیهما السلام می گوید: به امام باقر عرض کردم: ما خود را همچون ترازو قرار می دهیم، هر کس که شیعه باشد یا غیر شیعه، و با ما موافقت کند او را دوست می داریم و اگر با ما مخالفت کند، خواه شیعه باشد یا غیر شیعه، از او بیزاری می جوئیم.

امام باقر با این سخن مخالفت کرده و فرمودند: ای زراره! سخن خدا درست تر از سخن تو است. پس کجایند آنانکه خداوند در قرآن (آیه ۹۸ نساء) می فرماید: ... الا لمستضعفین من الرجال و النساء و الوالدان لا یستطیعون حلیه و لا یهتدون سبیلا: (آنانکه به خود ظلم کردند، در دوزخند مگر آن دسته از مردان و زنان و کودکانی که براستی تحت فشار قرار گرفته اند، و راه نجاتی ندارند).

و کجایند آنانکه خداوند درباره آنها (در آیه ۱۰۶ توبه) می فرماید: ... و آخرون مرجون لامر الله یعذبهم و اما یتوب علیهم: (گروهی دیگر به فرمان خدا، واگذار شده اند، خداوند یا آنها را مجازات می کند و یا توبه آنها را می پذیرد).

و کجایند آنانکه خداوند درباره آنها (در آیه ۱۰۶ سوره توبه) می فرماید: ... و آخرون اعترفوا بذنوبهم خلطوا عملا صالحا و آخر سیئا عسی الله ان يتوب عليهم: (و گروه دیگر به گناهان خود اعتراف کردند و اعمال صالح و ناصالحی را به هم آمیختند، امید می رود که خداوند توبه آنها را بپذیرد).

و کجایند اصحاب اعراف که خداوند در آیه ۴۶ تا ۴۹ سوره اعراف از آنها سخن به میان آورده، عده ای از واماندگان، در اعراف که راهی به جایی نمی برند، تا اینکه اصحاب اعراف (مانند آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم) آنها را از واماندگی نجات می بخشند و کجایند (المولفة قلوبهم)؛ آنانکه خداوند در آیه ۶۰ توبه، سهمی از زکات را برای الفت و جلب قلوب آنها به سوی اسلام قرار داده، خواه کافر باشند یا افرادی که ایمان ضعیف دارند.^۱

---

۱. همان، ج ۲، باب اصناف الناس، ص ۳۸۲.

توضیح: بنابراین، مطابق آیات قرآن، امید نجات و هدایت غیر شیعیان، در صورتی که در عقیده باطل خود عالم و عامد نباشند و جاهل قاصر تلقی شوند، وجود دارد.

توهم تجویز گناه برای شیعیان !!!

محمد بن مارد می گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: نقل کرده اند که شما فرموده اید: وقتی که امامت ما را شناختید، هر چه خواهید انجام دهید؟

امام صادق: آری، من این سخن را گفته ام.

ابن مارد: اگر چه زنا کنند یا دزدی نمایند یا شراب بنوشند؟ (یعنی شیعه ی شما بودن مجوز انجام هر گناهی است!؟)

امام صادق (علیه السلام) با شنیدن این سخن در حالی که دگرگون شده بود کلمه استرجاع را که هنگام مصیبت به زبان می آورند به زبان آورده و گفتند: انا لله و انا الیه راجعون (اشاره به اینکه چنین تهمتی به ما، مصیبت بزرگی است)

آنگاه امام فرمودند: سوگند به خدا، با ما به انصاف رفتار نمودند. خود ما برای کردارمان، نزد خداوند بازخواست می شویم؛ آیا از کردار دوستان ما بازخواست نمی شود؟؟! بلکه من چنین گفته ام:

"اذا عرفت فاعمل ما شئت من قليل الخير و كثيره فانه يقبل منك"

هنگامی که (امامت ما را) شناختی، آنچه خواهی از نیکی انجام بده، کم یا زیاد، که از تو پذیرفته می شود.^۱

برای شکر کدام نعمت آمده ای!!

«ابوهاشم جعفری» که گرفتار زندگی سختی شده بود، به قصد شکایت، نزد امام هادی علیه السلام آمد.

حضرت که متوجه دلیل حضور او شدند، فرمودند: «ای اباهاشم! برای شکر کدام یک از نعمت‌های خدادادی به اینجا آمده‌ای؟! برای شکر نعمت ایمان؟! یا برای نعمت سلامتی؟! یا برای نعمت قناعت که تو را از اسراف و زیاده‌روی، پرهیز داده است؟!» سپس امام

هادی علیه السلام قبل از اینکه فرصت دهند تا ابوهاشم تقاضای کمک از ایشان نماید، مالی را به او هدیه دادند.^۱

رفتار کودکان با کودکان

حضرت محمد صلی الله علیه وآله: مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ؛ هر کسی که کودکی دارد، باید با او کودکانه رفتار کند.^۲

چرا دست هایمان را بعد از دعا به صورت می کشیم؟؟

امام محمد باقر علیه السلام: هر بنده ای که دستهایش را به درگاه خداوند عزوجلّ بالا بگیرد و دعا کند، خدا حیا می کند از اینکه آن دستها را خالی برگرداند. پس از فضل و رحمت خویش، آنچه را

---

۱. من لا یحضره الفقیه، قم، ج ۴، ص ۴۰۱.

۲. همان، ج ۳، ص ۴۸۳.

خواهد، در آن دست می‌نهد. پس هر گاه دعا کردی، دستهایت را به صورت خود بکش.^۱

گدایی در عرفه

یک نفر در روز عرفه، گدایی می‌کرد. امام سجاد علیه السلام به او فرمودند: آیا در مثل چنین روزی، از غیر خدا درخواست می‌کنی؟! درحالی که در این روز، برای بچه‌هایی که در شکم مادران هستند هم، با اینکه عملی انجام نداده‌اند، امید سعادت و خوشبختی می‌رود.^۲

خدمت به خلق خدا بالاتر از اعتکاف

از "ابن مهران" نقل شده: در مسجد با امام حسن مجتبی (علیه السلام) در حال اعتکاف بودیم. مردی نزد آن حضرت آمد و گفت: «ای فرزند رسول خدا! فلان شخص، مالی از من طلب دارد و می‌خواهند به سبب آن مرا حبس کنند.» امام حسن (علیه السلام)

---

۱. همان، ج ۱، ص ۳۲۵.

۲. همان، ج ۲، ص ۱۳۷.

فرمودند: «در حال حاضر مالی در اختیار ندارم که قرض تو را بپردازم.» آن شخص بدهکار گفت: «پس وساطت کنید تا به من مهلت دهند.» امام حسن از جا برخاستند تا همراه بدهکار بروند.

به ایشان گفتم: «ای فرزند رسول خدا! آیا اعتکاف را فراموش کردیدی؟» امام حسن مجتبی (علیه السلام) فرمودند:

«فراموش نکرده ام، ولی جدّم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: کسی که در راه بر آوردن حاجت برادر مسلمانش بکوشد، چنان است که نُه هزار سال خدا را عبادت کرده باشد. عبادت کسی که روزها را روزه گرفته و شب ها را به شب زنده داری و عبادت مشغول باشد.»^۱

حج نامقبول

یک نفر به امام صادق علیه السلام گفت: کاروان حج "ابوحنیفه"، چهارپایان را با سرعت حرکت دادند و خیلی زود خود را از قادسیه به مکه رساندند تا به مراسم روز عرفات برسند.

---

۱. همان، ج ۲، ص ۱۸۹.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «حج و نماز چنین شخصی به دلیل فشار آوردن به چهارپایان قبول نیست!»^۱

توضیح: مراد از قبول در اینگونه روایات رسیدن به اجر و ثواب و مقام حقیقی زائران خانه خدا است و به معنای بطلان نمی باشد.

جنس فروخته شده پس گرفته می شود!

امام باقر علیه السلام: هر مسلمانی که پشیمانی مسلمانی را در کالایی که خریده پذیرد و کالای فروخته شده را پس بگیرد، خداوند او را از عذاب قیامت مصون می دارد.^۲

بنده شاکر

حفص بن بختری به نقل از امام صادق (ع) می گوید: نوح پیامبر (ع) در هر صبح و شام چنین دعا می نمود:

---

۱. همان، ج ۲، ص ۱۹۱.

۲. همان، ج ۳ - ص ۱۹۶.

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ مَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَى بِي مِنْ نِعْمَةٍ وَ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَ خَدَاكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا»؛

پروردگارا تو را گواه می‌گیرم که به یقین هر چه از نعمت و سلامتی که با من صبح و شام می‌کند - چه در دین و چه در دنیای من - همه از جانب تو است. بی‌همتایی، شریکی نداری، بر این نعمت‌ها سپاس و شکر بر من واجب شد تا آن‌که خشنود شوی، و حتی پس از خشنودی ات نیز تو را شکر می‌کنم!

نوح(ع) این دعا را هر بامداد و شام می‌خواند؛ از این رو او را "عبد مشکور" بنده شاکر نامیدند.^۱

حقوق حیوانات خانگی

یک نفر به امام صادق علیه السلام گفت: شخصی را می‌شناسم که یک یا دو گوسفند را بزرگ و پروار می‌کند تا آنها را قربانی کند.

---

۱. همان، ج ۱، ص ۳۳۶.

امام صادق علیه السلام فرمودند: این کار را نمی‌پسندم. از بازار مسلمانان بخرد و قربانی کند.^۱

توضیح: از فرمایش امام صادق علیه السلام، تحریم پروار کردن و قربانی کردن گوسفند استنباط نمی‌شود. بلکه حضرت از منظر عاطفی به مسئله توجه نموده‌اند. علامه طباطبایی هم با استناد به این روایت، هرگز مرغ و خروس‌هایی که در خانه پروار می‌شدند را ذبح نمی‌کردند.

دعای ایمنی از زلزله

امام صادق علیه السلام: هر کسی که دچار زلزله شود، اگر این دعا را به هنگام خواب بخواند، خانه اش - *إِنْ شَاءَ اللَّهُ* - بر سر او فرو نمی‌ریزد:

«يَا مَنْ يُمَسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَكُنَّ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا، صَلَّى عَلَيَّ

مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَمْسِكِ عَنِّي السُّوءَ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ»

ای کسی که آسمان‌ها و زمین را نگاهداشته‌ای تا از بین نرود و اگر از بین بروند، کسی جز او نمی‌تواند آنها را حفظ کند. همانا تو صبور و بخشنده هستی، خدایا! بر محمد و آل محمد درود بفرست و سوء و بدی را از من بازدار؛ چرا که تو بر همه چیز توانایی.^۱

مجازات شدن دیگران، تماشا ندارد

مردی را برای جاری کردن مجازات حاضر کردند. در این هنگام جماعتی از مردم به طرف محل اجرای مجازات به راه افتادند.

امام علی علیه السلام فرمودند: «این جمعیت برای چه جمع شده اند؟ حدود خداوند را بر مردی جاری می‌کنند و این تماشا ندارد.»

وقتی مردم نزدیک آمدند، امیرالمومنین امام علی علیه السلام به صورت آنان نگاه کردند و فرمودند: «ناخوش باد چهره‌هایی که جز

---

۱. تهذیب الاحکام، ج ۳، ص ۲۹۴.

در صحنه‌های ناخوشایند دیده نمی شوند. این جماعت فضول را از من دور کنید.»^۱

دین ملایم

شخصی از امام محمد باقر (علیه السلام) پرسید: از کجا بدانیم لباسی که از بازار خریداری می کنیم، پاک است یا نجس؟

امام باقر علیه‌السلام در پاسخ فرمودند: این قبیل سخت گیری ها از خوارج است. خوارج از روی جهالت، عرصه را بر خود تنگ گرفته اند. این در حالی است که دین اسلام، ملایم تر و قابل انعطاف تر از آن است که آنان می شناسند.^۲

حکمت تاکید به عزاداری و گریه برای امام حسین(ع)

حکمت شهادت امام حسین ، همان حکمت عزاداری برای اوست .

---

۱. همان ، ج ۱۰ ، ص ۱۵۰.

۲. من لا یحضره الفقیه، قم، ج ۱ ، ص ۸۳.

امام صادق علیه السلام در دعای خود فرمودند: "و خوش را به خاطر خدا بذل کرد تا بندگان را از نادانی و سرگردانی و گمراهی بیرون آورد"

بنابراین اصلی ترین دلیل قیام امام حسین ، مبارزه با نادانی است . و تا زمانی که بیماری جهل درمان نشود ، نمی توان انتظار داشت که ارزش های دینی ، بر جامعه حاکم شود.^۱

حاکم اسلام و شکم های گرسنه

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند، من از دنیای شما مالی فراهم نکرده ام و به جای این لباس، که اکنون کهنه شده است، لباس دیگری آماده نساخته ام. اگر اراده کنم، به غسل مصفا و مغز گندم و جامه های ابریشمین، دست می یابم. ولی هیئات که هوای نفس بر من غلبه یابد و حرص، مرا به گزینش طعام ها بکشاند، در حالی که در «حجاز» یا «یمامه» بینوایی باشد که به یافتن قرص نانی امید

---

۱. تهذیب الاحکام، قم، ج ۶، ص ۱۱۳.

ندارد و هرگز مزه‌ی سیری را نچشیده باشد. یا شب با شکم انباشته از غذا سر بر بالین نهم و در اطراف من شکمهایی گرسنه باشد.

آیا به همین راضی باشم که مرا ((امیرالمؤمنین)) می‌گویند ولی با مردم در سختی‌های روزگارشان مشارکت نداشته باشم؟

مرا برای آن نیافریده‌اند که چون چهارپایان در آغل بسته شده، غذاهای لذیذ به خود مشغولم سازد، غافل از آن که نداند برای چه فربه‌اش می‌سازند!^۱

برسد به دست پیمان شکنان

از فرمان امام علی علیه السلام به مالک اشتر: اگر دشمن، تو را به صلح فراخواند، قبول کن که خشنودی خداوند در آن نهفته است. صلح، موجب آسودگی سپاهیانست می‌شود و تو را از غم و رنج آزاد می‌کند و کشورت را امنیت می‌بخشد. ولی پس از پیمان صلح، از دشمن برحذر باش. زیرا دشمن، چه بسا نزدیکی کند تا تو را به

---

۱. نهج البلاغه، نامه ۴۵.

غفلت فرو گیرد. پس دورانیشی را از دست نده. اگر میان خود و دشمنت پیمان دوستی بستی، به عهد خویش وفا کن و امانی را که داده‌ای، به خوبی رعایت کن. در برابر پیمانی که بسته‌ای و امانی که داده‌ای خود را سپر ساز، زیرا هیچ یک از واجبات خداوند، که همه مردم با وجود همه اختلافات در آن هم عقیده هستند، بزرگتر از وفای به عهد نیست. حتی مشرکان هم وفای به عهد را در میان خود لازم می‌شمردند، زیرا عواقب ناگوار پیمان شکنی را دریافته بودند. پس در آنچه بر عهده گرفته‌ای، خیانت مکن و پیمان را شکن و دشمنت را فریب نده.^۱

متکبرها به بهشت نمی‌روند!!

امام علی علیه السلام: خداوند، مخلوقات خود را آزمایش می‌کند، تا بد و خوب از هم مشخص شوند و تکبر و خودپسندی را از آنها دور کند.

---

۱. همان، نامه ۵۳.

پس، از آنچه خداوند نسبت به ابلیس انجام داد عبرت گیرید، زیرا اعمال فراوان و کوشش‌های مداوم ابلیس با تکبر از بین رفت. او شش هزار سال عبادت کرد، اما با ساعتی تکبر، همه را نابود کرد. چگونه ممکن است پس از ابلیس، فرد دیگری همان اشتباه را تکرار کند و سالم بماند؟ نه، هرگز! خداوند هیچ گاه انسانی را برای عملی وارد بهشت نمی‌کند که برای همان عمل، فرشته ای را محروم کرده است.^۱

آخرین گفتگو حضرت زهرا(س)

عمر بن خطاب به ابابکر گفت: بیا به عیادت فاطمه برویم زیرا ما او را غضبناک نموده‌ایم. هر دو با هم رفتند و از حضرت فاطمه اجازه ورود خواستند. فاطمه سلام الله علیها اجازه ندادند، پس آنها از علی اجازه خواستند. علی اجازه ورود داد.

وقتی نزد حضرت فاطمه سلام الله علیها نشستند، فاطمه به آنها پشت کرد.

---

۱. همان، خطبه ۱۹۲.

آنها سلام کردند ولی فاطمه سلام الله عليها جواب سلام ندادند.

ابوبکر گفت: ای حبیبه ی رسول خدا! آیا ما تو را به خاطر میراث و به خاطر شوهرت غضبناک کردیم؟ حضرت فاطمه فرمودند: اگر حدیثی برایتان از رسول خدا بگویم آن را می شناسید و به آن عمل می کنید؟ گفتند: آری! حضرت فاطمه فرمودند: شما را به خدا قسم می دهم آیا از رسول خدا نشنیده اید که فرمود: رضای فاطمه، رضای من است و ناخشنودی فاطمه، ناخشنودی من؛ کسی که دوستدار فاطمه باشد، دوستدار من است و کسی که موجبات نارضایتی فاطمه را فراهم کند مرا ناراضی کرده است؟ گفتند: آری از رسول الله این حدیث را شنیده ایم. حضرت فاطمه فرمودند: خدا و ملائکه ی خدا را شاهد می گیرم که شما مرا ناراضی کردید و اگر پیامبر را ملاقات کنم، شکایت شما دو نفر را به او خواهم کرد. این آخرین گفتگوی آنها با حضرت فاطمه سلام الله عليها بود.^۱

---

۱. الامامه و السیاسة (ابن قتیبه) ج ۱، ص ۱۳، صحیح بخاری، جزء ۵ و ۶، باب ۱۵۵، حدیث ۷۰۴، تاریخ الامم والملوک (ط بیروت) ج ۲، ص ۴۴۸، السنن الکبری (بیهقی) ج ۶، ص ۳۰۰، شرح نهج البلاغه (ابن ابی الحدید) ج ۶، ص ۴۶، مسند احمد بن حنبل (ط. بیروت)، جلد ۱، صفحه ۹ جامع الاصول الاحادیث الرسول، جلد ۴، صفحه ۴۸۲، تاریخ الاسلام (الذهبی ط. بیروت)، ص ۲۱.

یک حدیث و یک گزارش خبری از نوع فلسفه تاریخ

امیرالمومنین امام علی علیه السلام: ویرانی هر سرزمینی ناشی از فقر و تنگدستی مردم آن است.

مردم، زمانی به فقر دچار می‌شوند که حاکمان، دل به مال اندوزی بسپارند و به پایداری حکومت خود بدبین شوند و از عبرت‌ها کمتر پند گیرند.^۱

ظرف واژگون

امام علی علیه السلام در وصف آینده: ...و آن روزگاری است که جز مؤمن بی نام و نشان از آن رها نمی‌شود... همان کسانی که فتنه انگیز و اهل فساد نیستند، و سخنان دیگران و زشتی این و آن را به مردم نمی‌رسانند. ای مردم! بزودی زمانی بر شما خواهد رسید که اسلام، چونان ظرف واژگون شده خواهد شد و آنچه در آن است، ریخته می‌شود.^۲

---

۱. نهج البلاغه، نامه ۵۳.

۲. همان، خطبه ۱۰۳.

در برابر انتقاد، علوی هستیم یا اموی؟

امیرالمومنین امام علی علیه السلام: از اینکه سخن حقی به من بگویند یا توصیه به عدالت نمایید، خودداری نکنید زیرا من خود را برتر از آن نمی دانم که خطا نکنم و از اشتباه در کارها ایمن نیستم.

عبدالملک مروان (حاکم اموی): هر کسی که مرا به پرهیزگاری و تقوای الهی دعوت کند، گردنش را خواهم زد! همه شما را وادار به اطاعت و فرمانبرداری خواهم کرد. دردهای این امت، فقط با شمشیر درمان می شود!^۱

وحدت مسلمین

امیرالمومنین امام علی علیه السلام: در امت اسلام، هیچ کس همانند من، به وحدت امت محمد (صلی الله علیه و آله) و به انس گرفتن آنها با همدیگر، دلسوز نیست.^۲

---

۱. نهج البلاغه ، خ ۲۱۶، تاریخ الخلفا سیوطی، ص ۲۱۹، تاریخ ابن کثیر، ج ۹ ، ص ۶۴.

۲. نهج البلاغه ، نامه ۷۸.

کوتاه کردن زبان چاپلوسان

پس از سخنرانی امیرالمومنین امام علی علیه السلام، یکی از یاران، امام علی را ستود. حضرت فرمودند: «کسی که عظمت و منزلت خدا در جانش بزرگ باشد، سزاوار است که هر چیزی جز خدا را کوچک شمارد. از حقیرترین حالت های حاکمان، این است که گمان شود آنها دوستدار ستایش اند.

تمایل ندارم، در خاطر شما بگذرد که من ستایش را دوست دارم، و خواهان شنیدن آن می باشم.

گاهی مردم، ستودن افرادی را برای کار و تلاش روا می دانند. اما من از شما می خواهم که مرا با سخنان زیبای خود ستایش نکنید، تا از عهده وظایفی که نسبت به خدا و شما دارم بر آیم، و حقوقی که مانده است پردازم، و واجباتی که بر عهده من است اداء کنم.

پس همانگونه که با پادشاهان سرکش سخن می گویند، با من حرف نزنید، و چنانکه از آدم های خشمگین کناره می گیرند دوری نجوید، و با ظاهر سازی با من رفتار نکنید، و گمان مبرید اگر حقّی به من پیشنهاد دهید بر من گران آید، یا در پی بزرگ نشان

دادن خویشم، زیرا کسی که شنیدن حق، بر او مشکل باشد، عمل کردن به آن، برای او دشوارتر خواهد بود.^۱

اهلیت با دشمنان اینگونه اند، با دوستان چگونه اند؟

«ولید بن عقبه»، کینه و دشمنی سختی با امام علی علیه السلام داشت. او در جنگ جمل و صفین، با امیرالمومنین جنگیده بود. امام حسن مجتبی علیه السلام یک روز متوجه شدند که ولید بیمار است و به عیادت ولید رفتند. ولید در پاسخ به بزرگواری امام حسن علیه السلام گفت: «از همه کارهای خود توبه می کنم ولی از آنچه که میان من و پدرت بود، توبه نخواهم کرد» امام حسن علیه السلام، نه تنها سکوت کردند و پاسخی به گستاخی ولید ندادند، بلکه هدایایی را هم برای ولید بن عقبه فرستادند!^۲

---

۱. همان، خطبه ۲۱۶

۲. حیاة الامام الحسن، ج ۲، ص ۲۸۸، شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۱، ص ۳۶۴.

با گناهکاران مهربان باشید!!

امیرالمومنین امام علی علیه السلام: آنان که مرتکب گناه نشده اند و از معصیت در امان مانده اند، باید با گناهکاران مهربان باشند.

چگونه است حال کسی که زبان به غیبت برادر خود می گشاید و او را به سبب گرفتار شدنش در چنگ گناه، سرزنش می کند؟

به خدا سوگند، اگر گناه بزرگی مرتکب نشده، همین جرأت او در عیب جویی از دیگران، گناهی بزرگتر است .

به عیبجویی گناهکار مشتاق، شاید خداوند او را آمرزیده باشد.

باید به سبب عیبی که دیگران بدان مبتلا هستند و ایمن بودن خود از آن گناه، خدا را شکر گوید و این شکرگزاری، مانع او از نکوهش دیگران باشد.^۱

---

۱. نهج البلاغه ، خطبه ۱۴۰.

ریشه کن کردن بدی ها

امام علی علیه السلام: بدی را از سینه ی دیگران، با کندن آن از سینه ی خود، ریشه کن نما.^۱

درمان ترس

امام علی علیه السلام: هنگامی که از چیزی می ترسی، خود را در آن بیفکن زیرا گاهی ترسیدن از چیزی، از خود آن سخت تر است.^۲

بی ارزشی حکومت دنیا

امام علی علیه السلام: سوگند به کسی که دانه را شکافت ، اگر انبوه جماعت و تقاضای آنها برای حکومت ، حجت را بر من تمام نمی کرد، و خدا از عالمان پیمان نگرفته بود که در برابر شکمبارگی ستمکاران و گرسنگی ستمکشان خاموشی نگزینند، افسار حکومت را رها می کردم .

---

۱. همان، حکمت ۱۷۸.

۱. همان، حکمت ۱۷۵.

که دنیای شما در نزد من ، از عطسه یک بز هم کم ارج تر است.^۱

دنیا و آخرت

امام علی علیه السلام: "دنیا" و "آخرت" به منزله مشرق و مغرب هستند ؛ کسی که میان آن دو راه می رود، هر اندازه که به یکی از آنها نزدیک شود از دیگری دور می شود!^۲

سفارش های جنگی در تاریخ اسلام و شناخت سیره اصیل

گزارش اول

در سال ۱۳۱ هجری قمری ابواسحاق ابراهیم بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس معروف به ابراهیم امام ، رهبر انقلاب عباسیان علیه حکومت امویان در سال ۱۳۱ هجری قمری به ابومسلم خراسانی در خصوص جنگ سفارش کردند: به هر کسی که شک

---

۱. همان، خطبه سوم.

۲. همان، حکمت ۱۰۳.

کردی ، او را به قتل برسان ، حتی اگر به بچه ای سوء ظن نمودی که طول قدش پنج وجب است، او را نیز به قتل برسان. به آنچه سفارش میکنم عمل کن.^۱

گزارش دوم

امام علی علیه السلام به سپاهیان پیش از آغاز جنگ صفین در سال ۳۷ هجری قمری سفارش کردند:

تا دشمن ، آغاز به جنگ نکرده ، شما جنگ را شروع نکنید . اگر جنگیدید و دشمن را شکست دادید ، فراریان دشمن را نکشید ، مجروحی را به قتل نرسانید و عورتی را برهنه نسازید .

اگر به فرارگاه دشمن رسیدید ، چیزی جز اموال ایشان که در لشکرگاه است را به غنیمت نگیرید . اگر به فرارگاه قوم دشمن

---

۱. العبر، ابن خلدون، ج ۱، ص ۱۶۷/ الکامل فی التاريخ، ج ۵، ص ۳۴۸/ البدایه و

النهايه، ج ۱۰، ص ۲۸.

رسیدید ، وارد خانه ای نشوید ، به هیچ زنی آزار نرسانید حتی اگر آن زن به من یا ناموس شما دشنام داد به او گزندی نرسانید.^۱

اختلاس در حکومت علوی

...چون فرصت به دست آوردی به مردم خیانت کردی و هر چه از اموالی که برای بیوه زنان و یتیمان نهاده بودند ربودی ، آنسان که گرگ تیز چنگ ، بره مجروح را می رباید .

اموال مسلمانان را به حجاز بردی ، با دلی آسوده ، بی آنکه خود را در این اختلاس گناهکار پنداری . وای بر تو ، چنان می پنداشتی که میراث پدر و مادرت را به نزد آنها می بری . سبحان الله ، آیا به قیامت ایمانت نیست ؟ آیا از روز حساب بیمی به دل راه نمی دهی؟؟چگونه آشامیدن و خوردن بر تو گواراست و حال آنکه ، آنچه می خوری و می آشامی از حرام است .

کنیزان خواهی خرید و زنان خواهی گرفت ، آن هم از مال یتیمان و مسکینان و مؤمنان و مجاهدانی که خدا این مالها را برای آنها

---

۱. وقعه صفین، ص ۲۰۳، نهج البلاغه ، نامه ۱۴.

قرار داده . از خدای بترس و اموال این قوم به آنان باز گردان که اگر چنین نکنی و خداوند مرا بر تو پیروزی دهد با این شمشیر ، که هر کس را ضربتی زده ام به دوزخش فرستاده ام ، تو را نیز خواهم زد .

به خدا سوگند ، اگر از حسن و حسین چنین عملی سر می زد نه با ایشان مدارا و مصالحه می نمودم و نه هیچ یک از خواهشهایشان را بر می آوردم ، تا آنگاه که حق را از ایشان بستانم .

به خدا سوگند که آنچه تو به حرام از اموال مسلمانان برده ای ، اگر به حلال به دست من می رسید ، دلم نمی خواست برای بازماندگانم به میراث نهم !!^۱

ثروتمند و فقیر

امام علی علیه السلام : خداوند ، رزق و روزی فقراء را در اموال سرمایه داران قرار داده است، پس فقری گرسنه نمی ماند جز به

---

۱. نهج البلاغه، نامه امام علی علیه السلام به یکی از کارگزاران خود که اختلاس کرده

بود. نامه ۴۱ (با تلخیص).

کامیابی توانگران ، و خداوند در روز قیامت از آنان درباره گرسنگی گرسنگان خواهد پرسید.^۱

امر به معروف و نهی از منکر

امام علی علیه السلام : نفرین بر آنان که دیگران را امر به معروف می‌کنند ولی خود ترک می‌نمایند، و نهی از منکر نموده و خود مرتکب آن می‌شوند.^۲

دنیاجریزی

یکی از یاران امام علی علیه السلام به ایشان گفتند: از برادرم "عاصم بن زیاد" به شما شکایت می‌کنم.

برادرم عاصم ، عبایی بر دوش انداخته و از دنیا کناره گرفته است. امام علیه السلام دستور دادند عاصم را احضار کنند و پس از

---

۱. همان، حکمت ۳۲۸.

۲. همان، فراز پایانی خطبه ۱۲۹.

حضور او فرمودند: ای دشمن جان خویش! آیا به زن و فرزندان
رحم نمی‌کنی؟ تو می‌پنداری که خداوند، نعمت‌های پاکیزه‌اش را
حلال کرده، اما دوست ندارد تو از آنها استفاده کنی؟

عاصم گفت: ای امیر مؤمنان، پس چرا شما با این لباس خشن، و آن
غذای ناگوار به سر می‌برید؟ من شما را الگوی خویش قرار دادم.

امام فرمودند: جایگاه من، همانند تو نیست؛ من حاکم هستم و
خداوند بر پیشوایان، واجب کرده که خود را با مردم ناتوان همسو
کنند، و همچون ضعیفترین مردم زندگی کنند تا مردم با مشاهده
حاکمشان بتوانند فقر و نداری را تحمل نمایند.^۱

شیوه برخورد امیرالمومنین با فرمانداران حکومت علوی

نامه اول

... میان تو و مردم، پیام‌رسانی جز زیانت و نگهبانی جز چهره‌ات
نباشد. هیچ نیازمندی را از دیدار خود محروم نکن. حتی اگر ابتدا

---

۱. همان، خطبه ۲۰۹.

از درگاه تو رانده شود و سپس ، با مراجعه مجدد او ، نیازش را بر آوری ، شایسته تقدیر نخواهی بود .

در مال خدا که نزد تو جمع می شود ، دقت کن و آن را به عیالمندان و گرسنگانی که در نزد تو هستند و به محتاجان و فقیران برسان . و هر چه افزون آید ، نزد ما روانه اش دار ، تا ما نیز آن را به محتاجانی ، که نزد ما هستند برسانیم.^۱

نامه دوم

...خبر رسیده که تو را به میهمانی فرا خوانده و تو نیز بدانجا شتافته ای و سفره ای رنگین برایت افکنده اند . هرگز نمی پنداشتم که تو دعوت مردمی را اجابت کنی که بینوایان را از در می رانند و توانگران را بر سفره می نشانند .

به خدا سوگند ، من از دنیای شما مالی نیندوخته ام و به جای این جامه ، که اینک کهنه شده است ، جامه ای دیگر آماده نساخته ام .

---

۱. همان، نامه ۶۷. (نامه حضرت علی(ع) به قثم بن عباس فرماندار مکه)

اگر بخواهم به عسل مصفا و مغز گندم و جامه های ابریشمین ، دست می یابم . ولی ، هیئات که هوای نفس بر من غلبه یابد و حرص ، مرا به گزینش طعامها بکشد ، در حالی که در «حجاز» یا «یمامه» بینوایی باشد که به یافتن قرص نانی امید ندارد و هرگز مزه سیری را نچشیده باشد . یا شب با شکم انباشته از غذا سر بر بالین نهم و در اطراف من شکمهایی گرسنه باشد .

آیا به همین راضی باشم که مرا امیرالمؤمنین گویند ولی با مردم در سختیهای روزگارشان مشارکت نداشته باشم ؟

مرا برای آن نیافریده اند که چون چارپایان در آغل بسته که همه مقصد و مقصودشان نشخوار علف است ، غذاهای لذیذ به خود مشغولم دارد غافل از آن که از چه روی فربه اش می سازند !

ای پسر حنیف ، به همان چند قرص نان اکتفا کن تا از عذاب رهایی یابی.^۱

---

۱. همان ، نامه ۴۵ (با تلخیص)؛ نامه ای از امام علیه السلام به عثمان بن حنیف که فرماندار بصره بود ، وقتی که شنید ، عثمان به مهمانی یکی از ثروتمندان بصره رفته است.

فقه پویا

به امام علی علیه السلام گفتند: رسول الله فرمودند با رنگ کردن موی صورت ، کهنسالی را عوض کنید و شبیه یهودیان نشوید، باید چنین کنیم؟! امام علی علیه السلام فرمودند: "حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم این را وقتی فرمودند که اسلام در اقلیت بود ؛ اکنون که اسلام گسترش یافته است ، هر کسی آن کاری که دوست دارد ، می تواند انجام دهد."^۱

علم بهتر است یا ثروت

امام علی علیه السلام: علم بهتر از ثروت است .

زیرا علم ، نگهبان تو است ، ولی مال را تو باید نگهداری کنی؛ مال با بخشیدن کم می شود اما علم با بخشش فزونی گیرد ؛ مقام و شخصیتی که با مال به دست آمده ، با نابودی مال ، نابود می گردد.

---

۱. نهج البلاغه - حکمت ۱۷/ البدیع ، عبدالله بن معتمر ، ص ۴.

ثروت اندوزانِ بی تقوا، مرده ای به ظاهر زنده اند، اما دانشمندان تا دنیا بر قرار است زنده اند.^۱

ترور کردن

ابی الصباح کنانی گوید: به امام صادق گفتم که ما را در همدان همسایه ای است که نسبت به امیر مؤمنان جسارت می کند. آیا اجازه می دهی حساب او را برسم؟

امام فرمود: این کار را چگونه می کنی؟ گفتم: اگر اجازه دهی، به کمین او می نشینم و در وقت مناسب با شمشیر بر او می تازم و کارش را تمام می کنم. امام فرمود: ای ابا صباح! این "فتک" (ترور) است و رسول خدا از "فتک" نهی کرده است. ای اباصباح! اسلام "فتک" را جایز ندانسته است، او را به خدا واگذار.^۲

---

۱. همان، حکمت ۱۴۷.

۲. اصول کافی، ج ۷، ص ۳۷۵.

مشکل گشا باشیم

مَنْ فَرَجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ؛ هر کس اندوه و مشکلی را از مومنی بر طرف نماید خداوند در روز قیامت اندوه را از قلبش بر طرف سازد.^۱

تفاوت وصیت امیرالمومنین با منصور دوانیقی

منصور دوانیقی (یکی از حاکمان حکومت عباسیان) به فرزندش محمد (ملقب به مهدی) در سال ۱۵۸ هجری قمری وصیت کرد:
من مردم را به طرق مختلف رام و مطیع ساخته ام. اینک مردم سه دسته اند:

گروهی فقیر و بیچاره اند و همیشه دست نیاز به سوی تو دراز خواهند کرد ،

گروه دیگر ، متواری هستند و همیشه بر جان خود می ترسند، و گروه سوم در گوشه ی زندان ها به سر می برند و آزادی خود را فقط از رهگذر عفو و بخشش تو آرزو میکنند.

---

۱. همان، ج ۳ ص ۲۶۸.

وقتی که به حکومت رسیدی خیلی به مردم در طلب رفاه و آسایش میدان نده.

در مقابل امام علی علیه السلام به فرزندش، امام حسن مجتبی علیه السلام حدودا در سال چهارم هجری قمری وصیت فرمودند:

ای فرزندم، خود را در آنچه میان تو و دیگران است ، ترازویی پندار . پس برای دیگران دوست بدار آنچه برای خود دوست می داری و برای دیگران مخواه آنچه برای خود نمی خواهی و به کس ستم مکن همانگونه که نخواهی که بر تو ستم کنند . به دیگران نیکی کن ، همانگونه که خواهی که به تو نیکی کنند. آنچه از دیگران زشت می داری از خود نیز زشت بدار. آنچه از مردم به تو می رسد و خشنودت می سازد، سزاوار است که از تو نیز به مردم همان رسد . آنچه نمی دانی مگوی ، هر چند، آنچه می دانی اندک

باشد و آنچه نمی پسندی که به تو گویند، تو نیز بر زبان میاور و بدان که خودپسندی، خلاف راه صواب است.^۱

حقوق حیوانات

در کلام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم:

حیوانات شش حق بر صاحب خود دارند:

۱: وقتی پیاده شد، به او علوفه دهد، ۲: هر وقت از آبی عبور کرد، درنگ کند و سیرابش کند، ۳: به صورتش نزند، ۴: پشت او را جایگاه سخنرانی نکند (در حال سکون، بر پشت او سوار

---

۱. تاریخ یعقوبی، ابن واضح، جلد سوم، صفحه ۱۳۳، کافی، ج ۷، ص ۵۱؛ نهج البلاغه، نامه ۴۷؛ شرح اسد الغابه، ج ۴؛ مسعودی مروج الذهب، ج ۲، ص ۴۲۵؛ بحار الانوار، ج ۴۲، شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۶، ص ۱۲۰.

نباشد)، ۵: بیش از توان بارش نکند، ۶: بیش از توان، از او سواری نگیرد.^۱

در وضو چه اسراری نهفته است؟

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حدیثی می فرماید: شستن صورت ها و دست ها و مسح سر و پاها در وضو، رازی دارد.

شستن صورت در وضو، یعنی خدایا! هر گناهی که با این صورت انجام دادم، آن را شست و شو می کنم تا با صورت پاک به جانب تو بایستم و عبادت کنم و با پیشانی پاک سر بر خاک بگذارم.

شستن دست ها در وضو، یعنی خدایا! از گناه دست شستم و به واسطه گناهایی که با دستم مرتکب شده ام، دستم را تطهیر می کنم.

مسح سر در وضو، یعنی خدایا! از هر خیال باطل و هوس خامی که در سر پرورانده ام، سرم را تطهیر می کنم و آن خیال های باطل را از سر به دور می اندازم.

---

۱. محمد بن علی بابویه قمی، من لا یحضره الفقیه، قم، جامعه مدرسین، ج ۲ ص ۱۸۷.

مسح پا، یعنی خدایا! من از رفتن به مکان های زشت پا می کشم و این پا را از هر گناهی که با آن انجام داده ام، تطهیر می کنم.^۱

چرا از مرگ می ترسیم؟

حدیث اول

روزی شخصی از امام جواد علیه السلام سؤال نمود: چرا اکثر مردم از مرگ می ترسند و از آن هراسناک می باشند؟

امام جواد علیه السلام در پاسخ اظهار داشت: چون مردم نسبت به مرگ نادان هستند و از آن اطلاعی ندارند، وحشت می کنند.

و چنانچه انسان ها مرگ را می شناختند و خود را بنده خداوند متعال و نیز از دوستان و پیروان اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام قرار می دادند، نسبت به آن خوش بین و شادمان می گشتند و می فهمیدند که سرای آخرت برای آنان از دنیا و سرای فانی، به مراتب بهتر است.

---

۱. همان، ج ۲، ص ۳۰۲.

آیا می دانید که چرا کودکان و دیوانگان نسبت به بعضی از داروها و درمان ها بدبین هستند و خوششان نمی آید، با این که برای سلامتی آن ها مفید و درد و ناراحتی آن ها را برطرف می کند؟
آنها از دارو می ترسند چون جاهل و نادان هستند و نمی دانند که دارو ، نجات بخش خواهد بود.^۱

حدیث دوم

یکی از شاگردان امام جواد علیه السلام به سختی بیمار شده بود و امید زنده ماندن نداشت.

امام ، همراه با جمعی از اصحاب به عیادت او رفت. وقتی امام بر بالین او نشست و احوال او را پرسید ، بیمار با صدای بلندگریه کرد و در حالی که بی تاب میگرد گفت : مرگ من نزدیک است! چه کنم ؟ مرگ در کار است . امام جواد علیه السلام به او فرمود : ای بنده خدا تو از مرگ می ترسی زیرا نمی دانی مرگ چیست ، برای

---

۱. معانی الاخبار، ص ۲۹۰.

تو مثالی میزنم : اگر بدنت آلوده به چرک و کثافت باشد و بدانی اگر حمام بروی و شستشو کنی ، همه این چرکها و آلودگیها و زخمها از بین می رود ، آیا میل داری که به حمام بروی ، یا میل نداری ؟ بیمار عرض کرد : البته دوست دارم که هر چه زودتر ، به حمام بروم و خود را از همه ناپاکیها پاک نمایم .امام جواد علیه السلام فرمود : مرگ برای انسان همان حمام است و آن آخرین منزلگاه ، و مرحله شستشو و پاکسازی از آلودگیهای گناه می باشد. بیانات امام جواد علیه السلام روحی تازه در کالبد آن بیمار بخشید و قلب او آرام شد.^۱

حدیث سوم

کسی که هر لحظه خود را آماده مرگ بداند و نسبت به اعمال و رفتار خود بی تفاوت و بی توجه نباشد، مرگ برایش بهترین درمان و نجات خواهد بود.^۲

---

۱. همان.

۲. شیخ مفید، اختصاص، ص ۵۵.

منفورترین مردم

امام سجّاد علیه السلام: منفورترین مردم نزد خداوند کسی است که ما اهل بیت را به امامت برگزیند ولی از کارها و سیره ما پیروی نکند.^۱

رضایت به زندگی ساده

امام صادق علیه السلام: هر که به یک زندگی ساده از خدا راضی باشد، خداهم به عمل اندک او راضی شود.^۲

سه دسته که بهشتی هستند

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: سه نفر در روز قیامت از هر دری بخواهند وارد بهشت می‌شوند: شخص خوش اخلاق،

---

۱. اصول کافی، تهران، ج ۸، ص ۲۳۴.

۲. همان، ج ۳، ص ۲۰۷.

کسی که هم در خلوت هم در حضور مردم از خدا بترسد و کسی که جر و بحث را رها کند، حتی اگر حق با او باشد.^۱

دانش و تلاوت و عبادت بدون سود

آگاه باشید: دانشی که در آن اندیشه نیست سودی ندارد!

آگاه باشید: تلاوت قرآن که در آن تدبّر نباشد نفعی ندارد!

آگاه باشید: عبادتی که در آن تفکّر نیست بی اثر است!^۲

توضیح: انباشتن مغز از فرمول های علمی، و قوانین منطقی و اصول فلسفی و هرگونه دانشی مادامی که با اندیشه صحیح، و جهان بینی روشن، و آشنایی با اصول زندگی انسانی، هماهنگ نباشد بسیار کم اثر است.

همان طور که خواندن آیات شریفه قرآن اگر با تدبّر و دقّت در عمق معانی آن همراه نباشد تأثیر آن ناچیز است، و عباداتی که نور

---

۱. همان، ج ۲، ص ۳۰۰.

۲. همان، ج ۱، ص ۳۶.

تفکر و عقل بر آن نتابد جسمی است بی روح، و فاقد اثر عالی تربیتی است.

فرار از ازدواج به علت فقر

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: هر کس از ترس فقر ازدواج نکند به خداوند بد گمان شده است زیرا خداوند می فرماید: اگر تهیدست باشند، خداوند آنان را از فضل خود، بی نیاز می کند.^۱

سخن چینی ممنوع

امام باقر(ع) فرمودند: آدم های سخن چین که کارشان مدام تفرقه انداختن و دو بهم زنی میان مردم است، بهشت برای آن ها حرام خواهد بود.^۲

---

۱. همان، ج ۵، ص ۳۳۰.

۲. همان، ج ۴، ص ۷۵.

دانش سودمند و اصیل

امام کاظم علیه السلام می فرمایند: دانش مردمان را در چهار چیز یافتیم: اول، پروردگار خود را بشناسی، دوم، اینکه بدانی که با تو چه خوبیها کرده است (و به تو چه نعمتها داده است، از نعمت هستی گرفته تا دیگر نعمتها)، سوم، اینکه بدانی از تو چه خواسته است، و چهارم، آنکه بدانی چه چیز تو را از دین بیرون می برد، و گمراه می کند.^۱

توضیح: طبق این فرمایش، دانش سودمند برای مردمان، و دانشی که فراگیری آن بر همه مردمان لازم است و برای عموم مفید، ۴ چیز است. ۱، خداشناسی، ۲، معرفت نفس یا خودشناسی، ۳، وظیفه شناسی، ۴، دشمن شناسی.

---

۱. بحار الأنوار، ج ۷۵، ص: ۳۲۸ (در کتاب کافی ج ۱ ص ۵۰، از امام صادق

علیه السلام نقل شده است).

شیعیان شناسنامه ای / شیعیان حقیقی !!

امام محمدباقر علیه السلام: کافی نیست کسی خود را به این بهانه که دوستدار ماست شیعه بداند.

شیعه ما فقط کسی است که تقوا داشته باشد. نشانه شیعیان ما؛ تواضع، امانت داری، نیکی به والدین، راستگویی، کمک به فقیران و کثرت یاد خداست. شیعه ما کسی است که زبانش جز به نیکی باز نمی شود. کسی که صرفاً بگوید من «علی» را دوست دارم، اما اهل عمل نباشد، و به سیره آن حضرت عمل نکند، شیعه نیست.^۱

زیباست ، ولی سخت است !!

حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) به جابر بن عبدالله فرمودند: در این ماه رمضان، هر کسی که روز را روزه بگیرد و قسمتی از شب را عبادت کند و شکم و شرمگاه خویش را پاک نگه دارد و زبانش را حفظ کند، از گناهان پاک می شود. جابر گفت: چه

---

۱. اصول کافی، تهران، ج ۲، ص ۷۴.

زیبایست این حدیث! رسول الله فرمودند: و چه سخت است رعایت این شروط!^۱

اثر پروانه ای

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: روز قیامت، آدمی را حاضر می‌کنند که در دنیا هیچ خونی نریخته است، اما به اندازه ظرف حجامت، یا بیشتر، به دست او خون می‌دهند و به او می‌گویند: این سهم تو از خون به ناحق ریخته شده‌ی فلان شخص است. آن شخص عرض می‌کند: پروردگارا! تو خود می‌دانی تا زمانی که زنده بودم، خونی نریختم! به او گفته می‌شود: بله، اما تو از فلان کس، فلان سخن را شنیدی و به زیان او بازگو کردی و همان سخن، زبان به زبان گشت تا به گوش فلان ستمگر رسید و به سبب همان حرفی که تو زده بوی، او را گشت. حال این بهره‌ی تو از خون اوست.^۲

---

۱. همان، ج ۴، ص ۸۷.

۲. همان، ج ۲، ص ۳۷۰.

آیا ما از گناهکاران برتریم

حفص بن غیاث از امام صادق علیه السلام پرسید: اگر گناهکاری را ببینیم ، به سبب بی گناهی خود، می توانیم خویشتن را از او برتر بدانیم؟

امام صادق علیه السلام فرمودند: هیهات هیهات! چه بسا که آن گناهکار، آمرزیده شود اما تو را برای حسابرسی نگه دارند. هر که بر این باور باشد که از دیگران برتر است، در شمار مستکبران است.^۱

عبادت بدون عقل

اسحاق بن عمار به امام صادق علیه السلام گفت: من همسایه ای دارم که بسیار نماز می خواند، بسیار صدقه می دهد و بسیار به حج می رود ، هیچ عیبی در ظاهر ندارد.

امام صادق پرسیدند:عقل و دانایی اش چگونه است؟

اسحاق پاسخ داد: عقل چندانی ندارد. امام صادق علیه السلام فرمودند: بدون عقل، با آن اعمال، درجه‌اش بالا نمی‌رود.^۱

شوخی کردن در جمع

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: خداوند عزّ و جلّ، کسی را که در میان جمع، شوخی می‌کند دوست دارد، به شرط آن‌که ناسزاگویی نشود.^۲

عذرخواهی خداوند از مخلوق

امام صادق علیه السلام فرمودند: در روز قیامت، خداوند از بنده مؤمن نیازمند خود، عذرخواهی می‌کند؛ مثل برادری که از برادرش پوزش می‌خواهد! و خداوند به بنده‌اش می‌فرماید: "به عزّت و جلالم سوگند که تو را در دنیا به جهت بی‌اعتنایی فقیر و محتاج نکردم. اکنون ببین به جای دنیا، به تو چه داده‌ام." آنگاه بنده، به

---

۱. همان، ج ۱، ص ۲۴.

۲. همان، ج ۲، ص ۶۶۳.

جایگاهش در بهشت می‌نگردد و می‌گوید: "با این عوضی که به من داده ای ، ضرر نکرده‌ام"^۱

خداشناسی

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: خداوند تبارک و تعالی، بردبار و داناست. خشمش، برای کسی است که خشنودی او را پذیرا نباشد. و از کسی دریغ می‌دارد، که پذیرای عطای او نباشد. و کسی را گمراه می‌کند که هدایت او را نپذیرد. خداوند، رحمت را بر خود واجب کرده است؛ پس رحمتِ او بر غضبش پیشی گرفت.^۲

---

۱. همان، ج ۲، ص ۲۶۴.

۲. همان، ج ۸، ص ۵۲.

دینداری بی هزینه

امام محمد باقر علیه السلام: اگر نماز هم به دیگر کارهای مربوط به مال و جان مردم ضرر می‌زد، آن را کنار می‌گذاشتند؛ همچنان که بالاترین و ارجمندترین فرایض را کنار گذاشتند.^۱

منزلت امیرالمومنین علی علیه السلام

حضرت محمد صلی الله علیه و آله: یا علی! اگر بیم آن را نداشتم که اُمت من درباره تو، همان چیزهایی را بگویند که مسیحیان درباره عیسی بن مریم گفتند؛ سخنی درمورد تو می‌گفتم که هرگاه از مردم بگذری، خاک پایت را برای تبرک بردارند.^۲

---

۱. همان، ج ۵، ص ۵۵.

۲. همان، ج ۸، ص ۵۷.

سفارش حضرت محمد (ص) به سپاهیان اسلام:

به نام خدا و در راه خدا رهسپار شوید. پیر مردان، کودکان و زنان را نکشید. و درختی را قطع نکنید.^۱

ای قوم به حج رفته کجااید کجااید

امام محمد باقر علیه السلام: اگر تأمین مخارج یک خانواده مسلمان را بر عهده گیرم و آنان را از گرسنگی و برهنگی رهایی بخشم تا آبرویشان نزد مردم حفظ شود، نزد من بهتر است از این که هفتاد بار حجّ روم.^۲

عبادت تحمیلی

حضرت محمد صلی الله علیه و آله: دین اسلام استوار است؛ پس با ملائمت در آن وارد شوید و عبادت خدا را بر بندگان خدا

---

۱. همان، ج ۵، ص ۲۷.

۲. همان، ج ۲، ص ۱۹۵.

تحمیل نکنید که در آن صورت به سوار درمانده ای می‌مانید که نه راهی را پیموده و نه مَرکبی به جا گذاشته است.^۱

کار کردن مردان

ابو عمرو شیبانی یک روز امام صادق علیه السلام را دید که در دستش بیلی بود و پیراهنی ضخیم بر تن داشت و در بوستان خود کار می‌کرد و عرق از پشت او سرازیر بود. ابو عمرو گفت: فدایت شوم؛ اجازه بدهید من به جای شما کار کنم. امام صادق علیه السلام فرمودند: من دوست دارم که مرد، برای تأمین معیشت خود، در گرمای آفتاب اذیت شود.^۲

فقر و کفر

حضرت محمد (ص) فرمودند: فقر، انسان را در آستانه کُفر قرار می‌دهد.^۳

---

۱. همان، ج ۲، ص ۸۶.

۲. همان، ج ۵، ص ۷۸.

۳. همان، ج ۲، ص ۳۰۷.

از حرف تا عمل

امام کاظم علیه السلام: در میان شیعیان، به جز اهل حرف، کسی را پیدا نمی‌کنم. اگر آنها را آزمایش کنم، همگی مرتد می‌شوند. و اگر خالص آنها را از ناخالص جدا کنم، از هر هزار نفر، یک نفر خالص پیدا نمی‌شود. آنها مدتهاست که لمیده اند و ادعا می‌کنند: «ما شیعه علی هستیم». در صورتی که شیعه علی، فقط کسی است که رفتارش، گفتارش را تأیید کند.^۱

امر به معروف و نهی از منکر سلیقه ای

امام باقر علیه السلام: در آخرالزمان، مردمی می‌آیند، که عده ای عبادت پیشه ی ریاکار و مدعی قرآن دانی پیرویشان کنند. کسانی که ناپخته اند و امر به معروف و نهی از منکر را فقط زمانی واجب می‌دانند که گزندى به آنها نرسد. کسانی که برای خود عذرها و بهانه‌ها می‌تراشند.^۲

---

۱. همان، ج ۸، ص ۲۲۸.

۲. همان، ج ۵، ص ۵۵.

آبروریزی ممنوع ، حتی برای چند لحظه

سه نفر نزد امام علی علیه السلام آمدند و شهادت دادند که دو نفر را در حال زنا مشاهده کرده اند. امیر المؤمنین امام علی علیه السلام فرمودند: زنا ، با چهار نفر شاهد ثابت می شود، نفر چهارم شما کجاست؟

گفتند: نفر چهارم در راه است، صبر کنید، الان می آید. امام علی علیه السلام فرمودند: این سه نفر را به خاطر تهمت زدن به زنا، هشتاد تازیانه حدّ تهمت (قذف) بزنید؛ زیرا در حدود، حتی یک لحظه مهلت هم روا نیست.^۱

شور یا شعور؟

حضرت موسی علیه السلام ، یاران خود را نصیحت می کردند که ناگاه، یکی از اصحاب ایشان، بلند شد و پیراهن خود را پاره کرد.

---

۱. همان ، ج ۴ ، ص ۲۱۰.

خداوند عزّ و جلّ به حضرت موسی وحی فرمود: ای موسی! به او بگو: پیراهنت را پاره نکن، بلکه دلت را برای من بگشای.^۱

قرض نیست، حق توست

مردی خدمت امام صادق علیه السلام آمد و عرض کرد: تا زمانی که وضع مالی ام خوب شود، مبلغی به من قرض بدهید.

امام صادق فرمودند: یعنی تا زمانی که محصولت را برداشت کنی؟ آن مرد عرض کرد: نه به خدا قسم، من محصولی ندارم.

امام فرمودند: تا مال التجاره ات برگردد؟ آن مرد گفت: من مال التجاره ندارم. امام فرمودند: تا زمینی از تو فروخته شود؟ مرد گفت: من ملکی ندارم. امام صادق علیه السلام فرمودند: پس تو از کسانی هستی که خداوند در اموال ما برای آنها حقی مقرر کرده است و نیازی به قرض نیست، بلکه باید مالی به تو ببخشم. آن گاه

---

۱. همان، ج ۸، ص ۱۲۹.

امام صادق چند درهم به او دادند و فرمودند: در خرج کردن افراط و تفریط مکن، بلکه حدّ وسط را نگه دار.^۱

ریشه مشکلات مردم!!

حضرت محمد صلی الله علیه و آله: هر گاه خداوند از مردمی خشمگین باشد ولی نخواهد بر آنها عذاب نازل نکند، مردم را به این مشکلات مبتلا می کند: قیمت‌ها در آن بالا می‌رود، آبادانی اش کاهش می‌یابد، بازرگانانش سود نمی‌برند، میوه هایش رشد نمی‌کند، جوی هایش پُر آب نمی‌گردند، باران بر آن فرو نمی‌بارد، و افراد شرور بر آن سلطه می‌یابند.^۲

یک حدیث و یک خبر

امام صادق علیه‌السلام: مبدا مسلمانی که تنگدست (مُعسِر) است را در فشار قرار دهی که به زور بدهی اش را بپردازد. مسلمان نباید به مسلمان تنگدست فشار آورد. هر کسی که به مسلمان تنگدست

---

۱. همان، ج ۳، ص ۵۰۱.

۲. همان، ج ۵، ص ۳۱۷.

مهلت بدهد تا بدهی اش را بپردازد، خداوند او را در قیامت، زیر سایه رحمت خود قرار می دهد.^۱

حدود ۲۰۰۰۰ نفر محکوم مالی (غیر کلاهبرداری) در زندان های کشور، تحمل حبس می کنند!

ناامیدی ممنوع

امام صادق علیه السلام نقل فرمودند: خداوند به حضرت داود علیه السلام وحی نمود: بنده ی من ، یک عمل خوب ، انجام می دهد و من در مقابل ، بهشت را برایش مباح می گردانم. داود علیه السلام پرسید: آن حسنه چیست؟ خداوند فرمود: شاد کردن بنده مؤمن ، اگر چه با یک دانه خرما باشد ! داود علیه السلام گفت: خداوندا ! کسی که تو را بشناسد ، از تو ناامید نمی شود.^۲

---

۱. همان ، ج ۸ ، ص ۲.

۲. همان ، ج ۲ ، ص ۱۹۱.

حقیقت نیکوکاری

امام سجاد علیه السلام ، به فقرا ، «شکر» و «بادام» صدقه می دادند. وقتی از ایشان درباره علت انفاق شکر و بادام سوال شد، آیه ۹۲ سوره آل عمران را تلاوت نمودند:

"لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ"

"هرگز به (حقیقت) نیکوکاری نمی رسید مگر اینکه از آنچه دوست دارید، انفاق کنید."

امام سجاد علیه السلام، شکر و بادام دوست داشتند.^۱

گاهی نان به نرخ روز خوردن ، خوب است!!

گندم ، در مدینه کم و گران شده بود . امام صادق علیه السلام از این موضوع مطلع شدند و به "معتب" که مایحتاج منزل را تهیه می کرد فرمودند: اجناس در حال گران شدن است ، ما امسال در خانه

---

۱. همان، ج ۴، ص ۶۱.

چه مقدار گندم داریم؟ معتب پاسخ داد: به مقداری که چندین ماه را کفایت کند، گندم ذخیره داریم.

امام فرمودند: آنها را به بازار ببر و در اختیار مردم بگذار و بفروش! معتب با تعجب گفت: گندم در مدینه نایاب است، اگر اینها را بفروشیم دیگر خریدن گندم برای ما ممکن نخواهد شد. امام تاکید کردند: سخن همین است که گفتم، همه گندم ها را در اختیار مردم بگذار و بفروش! معتب گندم ها را فروخت و نتیجه را به امام اطلاع داد. امام صادق علیه السلام فرمودند: بعد از این، نان خانه مرا روز به روز از بازار بخر؛ نان خانه من از این پس، باید نیمی از گندم و نیمی از جو باشد و نباید با نانی که در حال حاضر، توده مردم مصرف می کنند، تفاوت داشته باشد.^۱

شرمندگی آدم ها، دیدن ندارد

مسافری غریب، در مجلسی، خدمت امام رضا علیه السلام رسید و گفت: از حج باز گشته ام و خرجی راه، تمام کرده ام؛ مبلغی به من

---

۱. همان، ج ۵، ج ۱۶۶.

بدهید تا خود را به وطنم برسانم. در آنجا از جانب شما صدقه خواهم داد، زیرا من در شهر خویش، فقیر نیستم. امام رضا به او گفتند: بنشین تا مجلس خلوت شود. همه رفتند و فقط "سلیمان بن جعفر" و "خیثمه" باقی ماندند. امام رضا برخاستند و به اطاقی دیگر رفتند. پس از مدتی، در حالی که پشت در ایستاده بودند، دست خویش را از کنار در بیرون آوردند و آن مسافر را صدا زدند و فرمودند: این دویست دینار را بگیر و توشه ی راه کن، و لازم نیست که از جانب من صدقه بدهی. مسافر غریب، سکه ها را گرفت و شادمان رفت. وقتی مسافر رفت، امام رضا علیه السلام از پشت در بیرون آمدند. "سلیمان بن جعفر" از ایشان پرسید: چرا اجازه ندادید آن مسافر، شما را هنگام گرفتن دینارها ببیند؟ امام رضا علیه السلام فرمودند: نمی خواستم شرمندگی را در او بینم.^۱

محبوب ترین ها ، نزد خداوند

حضرت محمد صلی الله علیه و آله: همه مخلوقات ، عائله خدا هستند؛ پس محبوب ترین شخص، نزد خداوند، آن کسی است که به عائله او بیشتر سود برساند و خوشحالشان کند.^۱

تلافی کردن ممنوع

"سلیمان بن خالد" از امام صادق علیه السلام پرسید: من به مردی مالی سپردم ولی او انکار کرد، و سوگند خورد که چیزی به او نداده ام و مال من را هرگز پس نداد. پس از مدتی ،مالی از او به دست من افتاد؛ آیا می توانم تلافی کنم و آن را به جای مالی که از من گرفت و انکار کرد، بردارم؟ امام صادق علیه السلام فرمودند: نه ! این کار خیانت است. اگر او خیانت کرد، تو خیانت مکن و کاری را که برای او زشت می دانی، خودت مرتکب نشو.^۲

---

۱. همان، ج ۲، ص ۱۶۴.

۲. همان، ج ۵، ص ۹۸.

گرسنه های آبادی

حضرت محمد صلی الله علیه وآله: اهل هر آبادی که شب را بگذرانند و در میان ایشان گرسنه ای باشد، روز قیامت خداوند به آنان نظر رحمت نمی کند.^۱

عُجب و خود پسندی

حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند به حضرت داوود علیه السلام وحی نمود : گناهکاران را مژده بده و نیکوکاران را بترسان. حضرت داوود عرض کرد: چگونه گناهکاران را مژده دهم و نیکوکاران را بترسانم؟ فرمود: عاصیان را مژده بده که من توبه را قبول و گناهان را عفو می کنم و صدیقان را بترسان که به خاطر اعمالشان به خود پسندی (عُجب) گرفتار نشوند.^۲

---

۱. همان، ج ۴، ص ۶۶.

۲. همان، ج ۲، ص ۳۱۴.

کسب روزی حلال

امام حسین علیه السلام هر روز صبح، به زمین های کشاورزی خود می رفتند. وقتی اصحاب از ایشان می پرسیدند: به کجا می روید؟! پاسخ می دادند: جهت کسب روزی حلال برای خانواده ام می روم.^۱

کمک به کودک

روزی حضرت محمد(صلی الله علیه و آله و سلم) نماز ظهر را به جماعت می خواندند که ناگهان دو رکعت آخر نماز را سریع به پایان رساندند. اصحاب پس از نماز از حضرت سوال کردند: چرا نماز را سریع تمام کردید؟ پیامبر فرمودند: مگر صدای گریه کودک را نمی شنوید؟ نماز را سریع تمام کردم تا به کودکی که گریه می کرد رسیدگی کنند.^۲

---

۱. همان، ج ۴، ص ۱۲.

۲. همان، ج ۶، ص ۴.

انواع شیعیان

امام صادق علیه السلام فرمودند: شیعیان ما سه دسته اند :

دسته اول: آنها که ما را دوست دارند ، تا از مواهب دنیا نصیبی ببرند . این افراد خوب صحبت می کنند و حدیث ما را حفظ می کنند اما در وقت عمل ، از انجام دستورات ما خودداری می کنند . جایگاه آنها جهنم است!!

دسته دوم : آنها که ما را دوست دارند ، کلام ما را می شنوند و در انجام دستورات ما نیز کوتاهی نمی کنند اما هدف آنها این است که به بهانه وابستگی به ما بر مردم مسلط شوند و آنها را غارت کنند . خداوند آنها را عذاب می کند!!

دسته سوم : فرقه ای هستند که ما را دوست می دارند ، کلام ما را حفظ می کنند ، دستور ما را اطاعت می کنند و با کارهای ما مخالفت نمی کنند . آنها از ما ، و ما از آنهایم.^۱

---

۱. بحار الانوار، جلد ۷۸ ، صفحه ۳۸۰.

کتابنامه

. ابن ابی الحدید، عبدالحمید بن هبه الله، شرح نهج البلاغه، تهران، نیستان.

. ابن اثیر، علی بن محمد، الکامل فی التاریخ، بیروت، دار الکتب العلمی.

. ابن حنبل، احمد بن محمد، مسند احمد، بیروت، مؤسسه الرساله.

. ابن خلدون، عبدالرحمن بن محمد، العبر، بیروت، دار احیاء التراث العربی.

. بخاری، محیی بن اسماعیل، صحیح البخاری، بیروت، مؤسسه عزالدین.

. بیهقی، احمد بن حسین، السنن الکبری، بیروت، دارالفکر.

. دینوری، عبدالله بن مسلم، ابن قتیبه، الامامه و السیاسه، بیروت، دارالاضواء.

. ذهبی، محمد بن احمد، شمس الدین، تاریخ الاسلام و وفیات المشاهیر و الاعلام، بیروت، دار الکتب العربی.

. سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، تاریخ الخلفاء، بیروت، دارالمعرفه.

. شریف رضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه، قم، آل علی.

. شیخ صدوق، محمد بن علی بابویه قمی، معانی الاخبار، قم، ارمغان

طوبی.

. شیخ صدوق، محمد بن علی بابویه قمی، من لا یحضره الفقیه، قم، جامعه

مدر سین.

. شیخ مفید، محمد بن محمد، اختصاص، تهران، علمی و فرهنگی.

. شیرازی، صدرالدین محمد بن ابراهیم، الاسفار الاربعه، قم، مکتبه

المصطفویه.

. شیرازی، صدرالدین محمد بن ابراهیم، شرح اصول کافی، تهران،

موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.

. طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم والملوک، بیروت، دارالکتب العلمیه.

. طوسی، محمد بن حسن، تهذیب الاحکام، قم، دارالکتب الاسلامیه.

. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، تهران، دارالکتب الاسلامیه.

. کمره ای، محمد باقر، ترجمه اصول کافی، قم، اسوه.

. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الانوار، دار احیاء التراث العربی.

. مصطفوی، سید جواد، ترجمه اصول کافی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اهل بیت.

. نصر بن مزاحم، وقعه صفین، قم، مکتبه آیت الله مرعشی النجفی.

. یعقوبی، احمد بن یعقوب، ابن واضح، تاریخ یعقوبی، بیروت، دارصادر.

جرعه ای از نور.....۱۰۰